

Vlaams
Parlement

vergadering **C227**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 6 mei 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiepremies – 1965 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de disclosure – 2024 (2014-2015)	6
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de opslag van elektriciteit – 2030 (2014-2015)	10
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over recente aanpassingen aan de energielening – 1970 (2014-2015)	18

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over energiepremies – 1965 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

De heer Rob Beenders (sp-a): Minister, mijn vraag om uitleg is een vraag om verduidelijking. Het is nodig om alles over de energiepremies eens op een rijtje te zetten, omdat er in de laatste weken en maanden verschillende vormen van communicatie zijn geweest, onder andere door collega's en door uzelf. Ik stel u deze vraag naar aanleiding van het artikel van vorige week waarin u sprak over het stimuleren van een totaalaanpak inzake energie-efficiëntie. Mijn fractie vindt dat geen verkeerde visie. Het is absoluut noodzakelijk om die energie-efficiëntie te blijven stimuleren. Op basis van bepaalde cijfers hebt u de conclusie getrokken dat de aanpak voor totale energie-efficiëntie de beste zou zijn.

U gebruikt daarbij een goed voorbeeld door te stellen dat als je een winterjas draagt met een kapotte rits, je het uiteindelijk nog altijd koud hebt. Maar uiteindelijk zijn er altijd mensen die geen nieuwe jas kunnen kopen en enkel de rits willen vervangen. Zal dit in de toekomst nog altijd kunnen? De communicatie van de afgelopen maanden heeft bij heel wat mensen de vraag opgeroepen of er nog wel premies zijn. Tot wanneer kunnen ze die nog aanvragen? Wanneer worden ze afgeschaft?

Minister, met de aangekondigde hervorming streeft u een vereenvoudiging na van het bestaande systeem. Welke vereenvoudiging stelt u voorop? Wanneer wordt aan het parlement de hervorming van de energiepremies voorgesteld? Gaat u naast een totaalaanpak ook nog gefaseerde investeringen inzake energie-efficiëntie financieel ondersteunen, vooral voor mensen die een totaalaanpak niet in één keer kunnen realiseren?

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, u bent er zeker van op de hoogte dat er momenteel interessante ontwikkelingen gebeuren. Ik denk aan alles wat betrekking heeft op de bespreking in de werkgroepen van het Renovatiepact. Twee weken geleden hebt u een stand van zaken gegeven van de werkgroep die bezig is met de hervorming van de premies. 2015 is een transitiejaar, waarin veel denkwerk wordt verricht over het Renovatiepact. Ook het Steunpunt Wonen heeft veel werk verzet in het kader van het Grote Woononderzoek dat recent in de commissie Wonen is toegelicht. Vorige week was er in de commissie Wonen een marathonzitting met veel vragen over dat Grote Woononderzoek. Sommige collega's hebben interessante suggesties gedaan aan de minister, bijvoorbeeld dat er veel woningen in Vlaanderen zijn met een slechte woonkwaliteit – het Grote Woononderzoek heeft aangetoond dat het over 1 miljoen woningen zou gaan, vooral in het segment van de huurwoningen.

Een voorstel van het Steunpunt Wonen is om de renovatiepremie open te trekken naar eigenaars-verhuurders. Die mogelijkheid bestaat al voor eigenaars-verhuurders, maar enkel in het segment van sociale verhuurkantoren. Als een eigenaar-verhuurder zijn woning verhuurt via een sociaal verhuurkantoor, komt hij ook in aanmerking voor de renovatiepremie. Waarschijnlijk moet het budget daarvan op een rijtje worden gezet, want in deze budgettaire context weet ik niet of zoiets haalbaar is. Jammer genoeg verhuren die eigenaars-verhuurders hun woning op de huurmarkt met een mindere woonkwaliteit.

Minister, ik heb iets interessants gezien in de Bouwkroniek van 24 april 2015, namelijk een nieuw project in West-Vlaanderen dat mee wordt ondersteund door het Vlaams Energieagentschap (VEA). West-Vlaanderen werd geselecteerd als pilootprovincie. Het is de bedoeling dat West-Vlaamse gezinnen worden begeleid bij het energiezuiniger maken van hun woning. Er wordt een gratis energiescan uitgevoerd, er wordt dakisolatie geplaatst en/of een nieuwe verwarmingsketel geplaatst en het geheel wordt betaald met energiewinsten en weegt op geen enkel moment door op het maandelijkse gezinsbudget. West-Vlaanderen heeft daarvoor een subsidie van het VEA gekregen ten belope van 186.000 euro.

Minister, kunt u daar iets meer over vertellen? Is het de bedoeling om dat project door te trekken naar andere provincies in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Het Vlaamse woningpatrimonium is vandaag te energieverspillend. 58 procent van de eengezinswoningen in Vlaanderen is gebouwd voor 1970, dus voor de eerste energiecrisis van 1974 en 1979. Wat was op dat moment de incentive om je huis te isoleren, als de energiekost bijzonder laag was?

25 procent van die woningen heeft nog geen dakisolatie, 14 procent nog altijd enkel glas en slechts 45 procent van de muren en 31 procent van de vloeren is gedeeltelijk of geheel geïsoleerd. Energie gaat vooral verloren via dak, muren, vloeren en ramen. Te veel gezinnen betalen vandaag een veel te hoge energiefactuur, omdat er veel energie verloren gaat. Er is dus veel werk aan de winkel, maar tegelijkertijd bleek uit de cijfers van de uitgekeerde premies dat het aantal energiebesparende renovaties afnam. In 2014 kenden de premies voor dak-, vloer-, spouwmuur- en andere isolaties een dalende trend. Vandaar de beleidskeuze om integraal in te zetten op energie-efficiëntie als belangrijkste pijler in het energiebeleid van de komende jaren.

Ik heb de afgelopen periode uitvoerig de nadruk gelegd op de besparingsmogelijkheden en een aantal beleidskeuzes – energielening, hervorming van de premies – om die in de steigers te zetten. Het lijkt er nu op dat er sprake is van een eerste kentering. Dat blijkt uit de cijfers van het aantal en vooral de bedragen van de uitgekeerde REG-premies door de distributienetbeheerders in het eerste kwartaal van dit jaar. Aangezien er klassiek meer premies worden uitgereikt in de wintermaanden, is een vergelijking met de cijfers van het eerste kwartaal van 2014 de meest relevante. We kunnen het eerste kwartaal niet vergelijken met het tweede of derde, we moeten met hetzelfde kwartaal vergelijken.

Ik heb hier een fantastische tabel met de meest recente cijfers. Ik zal ze niet voorlezen maar mailen aan het secretariaat. Soms zien we een daling van het aantal dossiers, maar heel vaak een stijging van het aantal bedragen. Dat is niet het geval op elk onderdeel, maar we zien vooral een spectaculaire stijging van de combipremie. In het eerste kwartaal van 2014 waren er acht dossiers en in het eerste kwartaal van 2015 waren er dat 1363. Dat is een echte boom. Dat is goed.

U hebt zelf het beeld aangehaald van de winterjas met een kapotte rits. Dat beeld klopt. Een geïsoleerd dak is natuurlijk beter dan een niet-geïsoleerd dak. Optimaal rendement krijgen we echter pas als dak, muren, ramen en vloeren geïsoleerd zijn, anders gaat de warmte of koude zijn weg zoeken via plaatsen die niet geïsoleerd zijn.

Wat de hervorming van de premies betreft, mik ik vooral op een vereenvoudiging binnen de gebouwschilpremies en de warmtepomppremie. Op vandaag zijn er heel veel voorwaarden en soorten premies. We moeten proberen die te vereenvoudigen. We zijn daarmee bezig. Ik zal proberen er tegen de zomer mee naar de Vlaamse Regering te gaan. Na de eerste principiële goedkeuring zal ik ze dan in de commissie kunnen toelichten.

Het is inderdaad mijn bedoeling om naast ondersteuning voor een totaalrenovatie nog steeds te voorzien in financiële ondersteuning van individuele maatregelen. Niet iedereen heeft nood aan een totaalrenovatie. Ik denk aan appartementsgebouwen. Het kan zijn dat het dak al gerenoveerd is, maar de muren niet.

De klemtoon ligt nu volledig op individuele en punctuele maatregelen. Ik wil die klemtoon laten evolueren in de richting van totaalrenovatie. Ik wil dat nog onderzoeken.

Doordat we een verandering van de premies hebben aangekondigd, worden er weer meer aanvragen ingediend. Ik vind dat we erover moeten blijven spreken. Als de communicatie een tijdje stilvalt, volgt er weer een daling.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

De heer Rob Beenders (sp-a): Minister, u hebt gelijk: we kunnen nooit genoeg communiceren over energie-efficiëntie. Cijfers en tabellen kunnen niet alles verklaren. We moeten het profiel van die cijfers in het oog houden. We mogen niet te snel tevreden zijn, bijvoorbeeld als de combipremies of totaalpremies voor renovatie stijgen.

We moeten er vooral voor zorgen dat de meest kwetsbare gezinnen, die het het hardst nodig hebben om te investeren in energie-efficiëntie, niet uit de boot vallen bij de hervorming van de energieprijzen. We moeten daar heel waakzaam voor zijn. U geeft aan dat u vooral de individuele punten rond subsidiëring wil laten evolueren naar een totaalrenovatie. Ik wil nog eens benadrukken dat we de zwakste profielen niet laten schieten. De mensen die het zich alleen via een gefaseerde aanpak kunnen permitteren, moeten ook kunnen rekenen op een financiële ondersteuning. We mogen niet alleen tevreden zijn met stijgende cijfers. We mogen pas tevreden zijn als de profielen achter die cijfers een meerwaarde betekenen. Ik hoop dat we hier nog veel over kunnen discussiëren. Ik hoop dat de mensen die zich alleen de rits kunnen permitteren en niet de nieuwe jas, niet uit de boot vallen.

Minister Annemie Turtelboom: Mevrouw Taeldeman, ik heb uw vraag nog niet beantwoord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Dat kan ook later.

Minister Annemie Turtelboom: Ik zal het nu doen.

In verband met de koppeling van eigenaar/verhuurder bij de renovatiepremie zal ik overleg moeten plegen met minister Homans omdat de premie in haar bevoegdheidspakket zit.

Ik ken het project van West-Vlaanderen. Het is een bijzonder interessant project, dat pas is gestart. We zullen het zeker goed opvolgen en evalueren. Het principe is gelijkaardig aan dat van de energiesprong in Nederland. Je renoveert en betaalt terug op het ritme van de besparing op je factuur. Dat maakt het eigenlijk veel haalbaarder. Het bedrag dat je betaalt, blijft hetzelfde, alleen gebruik je een stuk om een afbetaling te doen.

We zullen dat zeker bekijken. Het is pas gestart, dus ik vind het iets te vroeg om te bekijken of het effectief werkt. Het wordt gebruikt bij vijftig gezinnen. Ik ben bijzonder geïnteresseerd in die projecten, omdat ik merk dat dat echt maatwerk is dat een verschil kan maken.

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Mevrouw Valerie Taeldeman (CD&V): Het zijn de lokale entiteiten die de projectsubsidie hebben gekregen van het Vlaams Energieagentschap. Als zij effectief de straat opgaan en die mensen heel intensief begeleiden, zal het wel lonen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de disclosure – 2024 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne (CD&V): 'Disclosure' is een moeilijke term die duidt op de herkomst van onze stroom en vooral van onze groene stroom. De garanties van oorsprong zijn het instrument dat ons daarbij zou moeten helpen. Zowel in binnen- als buitenland is daarover een debat gaande. In Nederland is dat debat bijvoorbeeld al vrij intensief gevoerd. Daar heeft men de term 'sjoemelstroom' uitgevonden. Dat is een mooi woord, maar het is jammer dat het moet worden gebruikt. Het stelt namelijk de hele sector van groene energie in het verkeerde daglicht. Het duidt er wel op dat het debat leeft. Mensen willen weten vanwaar hun energie, hun stroom, komt en hoe groen die effectief is.

In het geval van elektriciteit en groene stroom zijn er de garanties van oorsprong. De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) heeft daarover eind februari een studiedag georganiseerd.

Dat er discussie is over die garanties van oorsprong, blijkt onder andere uit het bekende voorbeeld met betrekking tot de afkomst van onze groene stroom. 15 procent van de groene stroom in Vlaanderen is afkomstig uit IJsland. Dat is natuurlijk wel wat vreemd omdat er geen kabel loopt van IJsland tot in Vlaanderen en Europa. Door het systeem van de garanties van oorsprong is dat natuurlijk perfect mogelijk.

Die IJslandse groene stroom kan dus evengoed hier geproduceerde grijze elektriciteit zijn. Stroom is nu eenmaal kleur-, geur- en smaakloos, maar wordt bijgekleurd door de garanties van oorsprong die zijn verleend.

Op die manier raakt de consument eigenlijk wat in de war. Vanwaar komt die stroom? Hoe kan het dat die stroom uit IJsland tot hier komt? Is mijn groene stroom wel degelijk groene stroom? Het zijn vragen die vaak worden gesteld. Sommigen hebben het over het groenwassen van grijze stroom.

Er is natuurlijk ook een prijskaartje aan verbonden. De garanties van oorsprong die worden aangeboden vanuit de Scandinavische landen, waar met waterkracht of geothermie heel wat hernieuwbare energie wordt geproduceerd, zijn vaak een stukje goedkoper dan die van lokale producenten. Dat maakt dat de garanties van oorsprong zoals ze vandaag bestaan, geen stimulans zijn om in Vlaanderen effectief groene stroom te gaan produceren.

Hoe dan ook, in een tijd waarin de consument er bewust voor kiest dat de etiketten op de voedingsproducten in de winkel heel wat informatie bevatten, lijkt het ons ook logisch dat we de consument goed informeren over welke energie hij of zij aankoopt, hoe groen die is en hoe die effectief wordt geproduceerd.

Het lijkt ons nuttig om zo'n debat over de garanties van oorsprong in het Vlaams Parlement te voeren.

Minister, de VREG heeft al wat studiewerk verricht en een studiedag georganiseerd. Kunt u ons iets meer vertellen over de conclusies die uzelf en de VREG uit die studiedag hebben getrokken? Zijn er maatregelen die de VREG of uzelf in dit kader overwegen?

Is het de bedoeling om het huidige systeem van de garanties van oorsprong meer sluitend te maken zodat er meer betrouwbare informatie toekomt aan de consument? Zo ja, op welke manier wilt u dat doen?

Zoals gezegd, leidt het huidige systeem van de garanties van oorsprong ertoe dat het op zich geen stimulans is om hier lokaal groene stroom te produceren. Zijn er manieren waaraan u denkt om ervoor te zorgen dat die garanties van oorsprong ook effectief kunnen worden gebruikt om de lokale productie van groene stroom te produceren?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Uit het brandstofmixrapport van de Vlaamse energieregulator blijkt inderdaad dat 15 procent van de in 2013 in Vlaanderen geleverde stroom afkomstig was uit hernieuwbare energiebronnen uit IJsland. Dit is het gevolg van het toepassen van het Europese instrument van de garantie van oorsprong, waarmee in heel Europa, maar ook in IJsland, Noorwegen en Zwitserland, de oorsprong van elektriciteit uit hernieuwbare bronnen moet worden aangetoond.

Daarbij is het onmogelijk om een verband te leggen tussen de fysieke elektriciteitsstromen en de bronnen waarmee de stroom opgewekt werd. Vergelijk het met ons monetaire systeem: wie in Frankrijk euro's uit de bankautomaat haalt, begrijpt dat het niet dezelfde fysieke euro's zijn die je enige tijd voordien op je Belgische bankrekening hebt gestort en dat er geen buis bestaat om je euro's vanuit België naar Frankrijk te pompen. Een administratief systeem staat in voor de betalingen, zonder dat het geld daarvoor fysiek moet worden verplaatst.

Het systeem van de garanties van oorsprong werkt analoog, doordat het onmogelijk is om de herkomst fysiek als kenmerk aan de elektriciteit toe te voegen. Technisch gezien verbruikt wie naast een windturbine woont, de stroom van die windturbine als het waait, of die persoon dat nu wenst of niet. Administratief gezien wordt de stroom van die windturbine verbruikt als die stroom als groen wordt verkocht, en daarvoor de betreffende garantie van oorsprong wordt ingediend. Analoog verandert er ook absoluut niets aan de fysieke situatie van de stroom die je huis bereikt als je van elektriciteitsleverancier verandert. Het enige wat verandert, is de financieel-administratieve afhandeling van de elektriciteitsstromen.

Wat doet een leverancier die groene stroom verkoopt, dus eigenlijk? Een leverancier die groene stroom verkoopt aan een particulier of een bedrijf, moet bewijzen dat er ergens groene stroom op het net is gezet. Daarvoor dient precies die garantie van oorsprong. Dus, als een leverancier met een garantie van oorsprong uit IJsland kan bewijzen dat hij groene stroom mag verkopen, wil dat zeggen dat diezelfde hoeveelheid elektriciteit in IJsland niet meer als groen kan worden verkocht, want een garantie van oorsprong kan maar één keer worden ingediend. Het systeem van de garanties van oorsprong is het gevolg van Europese verplichtingen en de handel van garanties van oorsprong is Europees geregeld. Omdat die garanties van oorsprong nu weinig waarde hebben, vormen ze nu niet echt een stimulans voor groenestroomproductie. Daarvoor bestaan er andere instrumenten. De stimulans om in Vlaanderen groene stroom te produceren, gaat onder andere uit van de groenestroomcertificaten. Een groenestroomcertificaat heeft nu een veel hogere waarde dan een garantie van oorsprong en wil de groenestroomproducent financieel steunen, zodat hij rendabel kan zijn.

Concreet kan een groenestroomproducent in Vlaanderen voor zijn groenestroomproductie dus enerzijds groenestroomcertificaten krijgen, die hij aan een leverancier kan verkopen, die daarmee aan de VREG kan bewijzen dat hij aan zijn quotumverplichting voldoet, die hem verplicht om voor een bepaald percentage van de certificaatplichtige leveringen certificaten aan de VREG voor te leggen. Anderzijds krijgt een groenestroomproducent voor de stroom die hij nog niet zelf verbruikte, garanties van oorsprong, waarmee een leverancier aan zijn klanten kan bewijzen dat de stroom die hij verkoopt, groen is. Hier geldt geen quotum. De leverancier mag alleen niet meer groene stroom verkopen dan hij garanties van oorsprong heeft.

Sedert 2013 zijn de groenestroomcertificaten losgekoppeld van het systeem van garanties van oorsprong, zodat ze apart verhandelbaar werden. De enige manier om transparantie te brengen, bestaat er dus in een betrouwbaar en waterdicht systeem op te zetten, dat de 'boekhouding' van de elektriciteitsproductie bijhoudt. Dat is het enige doel van de garanties van oorsprong. De garanties van oorsprong zijn door Europa gecreëerd als een groen label, dat garandeert dat 1 megawattuur elektriciteit werd geproduceerd met hernieuwbare energiebronnen. Daarom zijn de garanties van oorsprong het instrument om een groenestroomcontract betrouwbaar te maken. Ze bieden de garantie met betrekking tot de hernieuwbare herkomst van de geleverde stroom.

Sinds 1 januari 2006 beheert de VREG het systeem van garanties van oorsprong in Vlaanderen. Dat systeem garandeert dat een hoeveelheid elektriciteit die wordt verkocht als groene stroom, effectief ergens is opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen en dus slechts één keer als groene stroom mag worden verkocht. Anders zou men die stroom zowel in IJsland als elders kunnen verkopen, waardoor je de magische vermenigvuldiging van hernieuwbare energie zou hebben, maar dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn.

Na het verkopen van de stroom moet die garantie van oorsprong immers uit roulatie worden genomen en worden vernietigd, zodat de stroom geen tweede keer als groen kan worden verkocht. Het systeem voorkomt dus elke mogelijkheid van dubbeltelling van eenzelfde hoeveelheid groene stroom, iets wat vóór de inwerkingtreding van dit systeem niet kon worden uitgesloten. Door het telsysteem door middel van garanties van oorsprong waterdicht te maken, zorgen we ervoor dat de klant er ten volle vertrouwen in kan hebben dat de groene stroom maar één keer kan worden verkocht. Er is dus geen enkele reden om te stellen dat dit systeem betrouwbaarder moet worden gemaakt. Het is enkel bedoeld voor de transparantie en geeft garanties met betrekking tot de herkomst van de stroom.

De productie van en investeringen in hernieuwbare energie in Vlaanderen worden via de groenestroomcertificaten gesteund. Die zijn erop gericht om op die manier de doelstellingen van de Vlaamse Regering te bereiken. De garantie van oorsprong dient een ander doel. Er mag dus geen verwarring zijn tussen de steuncertificaten en de garanties van oorsprong, die verschillende instrumenten met uiteenlopende bedoelingen zijn. Een elektriciteitsleverancier die zijn klanten van groene stroom wil voorzien, heeft daarvoor verschillende opties. Ofwel investeert hij zelf in de productie van stroom op basis van waterkracht, wind, zon of biomassa, en krijgt hij de nodige garanties van oorsprong, ofwel koopt hij garanties van oorsprong van andere groene producenten, zelfs als die in het buitenland produceren.

Uw vraag suggereert dat u in Vlaanderen geproduceerde stroom uit hernieuwbare bronnen hoger inschat dan andere stroom. Het klopt dat garanties van oorsprong geen directe band hebben met nieuwe investeringen, maar ze zijn daar eigenlijk ook niet voor bedoeld. Ze zijn gewoon bedoeld om de herkomst te kunnen zien.

Het is een zuiver economische logica dat, indien de vraag stijgt, dat ook een invloed heeft op het aanbod. Op dit ogenblik is het zo dat het aanbod van garanties van oorsprong nog groter is dan de vraag, die zich vooral situeert in landen als Oostenrijk, Nederland, Duitsland en België. In de Scandinavische landen, die de grootste bron van garanties van oorsprong vormen, groeit echter het besef dat door de export van hun garanties van oorsprong hun eigen stroom steeds grijzer wordt. Daarom kopen grote bedrijven daar nu ook steeds meer garanties van oorsprong aan, net om te bewijzen dat ze eigenlijk een heel duurzaam beleid voeren. Als de vraag naar garanties van oorsprong echter stijgt, dan stijgt natuurlijk ook de prijs ervan, en dan kunnen de garanties van oorsprong op termijn een grotere bijdrage leveren aan het tot stand komen van nieuwe investeringen in de productie van stroom op basis van hernieuwbare energiebronnen.

Dit systeem is eigenlijk toch wel een heel goed systeem als het over heel Europa zeer goed zou werken en zou worden toegepast. Vlaanderen heeft een kleinere oppervlakte en dus minder plaatsingsmogelijkheden qua zonne- en windenergie. Qua waterkracht zijn onze mogelijkheden ook heel beperkt, om technische redenen, om geologische, geografische redenen. Zwitserland en Oostenrijk, maar ook bepaalde streken in Duitsland halen daar zo 15 procent uit.

Onze geografie is echt een handicap om onze doelstellingen op het vlak van hernieuwbare energie te halen. Als we denken aan een energie-unie op Europees vlak, dan moet men wat men op geografisch vlak zelf niet kan, op een gemakkelijke manier compenseren via het buitenland. In die zin zijn die systemen van garanties van oorsprong goed. Zij worden wel op een onvoldoende breed veld toegepast om de echte filosofie helemaal tot uiting te laten komen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. U gaat ervan uit dat het systeem vrij vlekkeloos werkt. Het is wel vreemd dat de VREG daar dan een grote studiedag over organiseert. Men wil daar een correct maatschappelijk debat over voeren omdat men heeft vastgesteld dat er wat lacunes zijn in het systeem. Op zich is het natuurlijk belangrijk dat het systeem werkt. De meerwaarde is voor iedereen duidelijk: het kan er op termijn voor zorgen dat naarmate de vraag naar garanties van oorsprong voor groene stroom toeneemt, ook de productie toeneemt.

Het is wel belangrijk om het debat op Europees niveau te voeren om die dubbeltelling te vermijden. Er zouden wel degelijk risico's zijn dat er in Scandinavische landen nog altijd dubbel wordt geteld. Groene stroom die daar wordt geproduceerd en verbruikt, krijgt niet het label grijze stroom zoals dat zou moeten conform het systeem van de garanties van oorsprong.

U maakte de vergelijking met de euro. De euro die in Frankrijk uit de bankautomaat komt, is dezelfde als deze die in België of een ander land uit de automaat komt en wordt ook geproduceerd door één unieke producent, namelijk de Europese Centrale Bank. Bij stroom zijn er heel veel producenten die op een verschillende manier groene stroom produceren. Dat hangt af van de locatie, de gekozen technologie bijvoorbeeld zonne-energie of windenergie waarbij een aantal zaken heel specifiek van belang kunnen zijn voor de consument en de maatschappij. Er is een verschil in performantie en efficiëntie van de technologie en in de ondersteuning die nodig is. Sommige consumenten zullen het misschien belangrijk vinden om groene stroom te verbruiken of te stimuleren waar geen of weinig subsidies voor nodig zijn om zo op een rendabele manier te produceren. Sommige consumenten zullen het belangrijk vinden om groene stroom te verbruiken waar geen biomassa bij komt kijken omdat het debat daar gaat over de ontbossing en de impact op landbouwgronden

enzovoort. Ik denk dan ook dat het systeem garantie van oorsprong verder moet worden verfijnd en echt als een label moet werken voor de consument die op die manier heel bewust kan beslissen voor welke groene stroom hij kiest en op welke manier die is geproduceerd. Zo kan de consument een duw geven in de richting van de meest efficiënte productie van groene stroom, waarbij zo weinig mogelijk ondersteuning nodig is en waarbij bijvoorbeeld ook de milieu-impact zo klein mogelijk wordt gehouden. Ik denk dat we verder moeten bouwen op het huidige systeem van garanties van oorsprong. Ik zou durven vragen dat u met uw administratie en met de VREG daar ook op Europees niveau het debat over gaande houdt en het systeem op die manier verder laat evolueren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de opslag van elektriciteit – 2030 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, de opslag van elektriciteit is een actueel onderwerp. Het nieuws van Tesla vorige week heeft ervoor gezorgd dat dit onderwerp heel dichtbij komt. Dit wordt vaak gezien als de missing link in ons stroomsysteem, in het stroomsysteem van de toekomst. We hebben een stijgende decentrale productiecapaciteit. Het probleem daarbij is dat dit niet altijd samenvalt met het consumptiepatroon van de gezinnen en bedrijven. Op bepaalde momenten wordt er stroom geproduceerd en zonne-energie opgewekt in de namiddag wanneer de stroomvraag net een heel stuk lager ligt. Op het moment dat de zon verdwijnt achter de horizon, stijgt de vraag naar stroom. Opslag kan dan ook essentieel zijn om ervoor te zorgen dat groenestroomproductie effectief en efficiënt verloopt en overeenstemt met de vraag van de consument.

Die oplossing van opslag van elektriciteit op het moment dat de productie hoog is en de vraag klein, is heel belangrijk. De technologie evolueert, Tesla heeft dat vorige week nog eens aangetoond. In het Vlaams energiesysteem moeten wij ook rekening houden met de technologische evolutie en met de vraag van elektriciteitsproducenten en consumenten.

Er zijn verschillende manieren om in die opslagcapaciteit te voorzien. Dat kan op een grootschalige manier. Dan gaat het debat over het energie atol of over de uitbreiding van de centrale van Coe als we het op Belgisch niveau bekijken. Het kan ook veel kleinschaliger en dan wordt er gedacht aan batterijen bij individuele gezinnen of bedrijven. Men kan ook denken aan batterijsystemen op wijkniveau, waarbij een grote batterij wordt gecombineerd met verschillende decentrale productie-eenheden. Daarbij is de vraag wie dit zal doen en wie daarvoor de verantwoordelijkheid krijgt in ons marktsysteem. Gaat het naar de producenten van stroom of naar de leveranciers, of is dit bij uitstek een taak voor de distributienetbeheerder?

Er zijn ook andere systemen dan alleen batterijen. Er zijn systemen waarbij elektriciteit wordt omgezet in waterstof. Er zijn in Vlaanderen al bedrijven die decentrale elektriciteit opwekken en hun overtollige elektriciteit omzetten in waterstof om op die manier hun eigen wagenpark te laten rijden. Misschien kan worden overwogen om dit op grotere schaal uit te werken en bijvoorbeeld een aantal bussen van De Lijn op waterstof te laten rijden, waardoor we minder afhankelijk zouden worden van fossiele brandstof.

Om het verbruik en de productie van elektriciteit meer op elkaar af te stemmen, is vraagsturing heel belangrijk. Dat geldt voor de combinatie van batterijen met slimme meters of via aanbodaafhankelijke tarieven, waarbij er alternatieve mogelijkheden zijn naast de opslag van elektriciteit. Er zijn al succesvolle tests geweest om het elektriciteitsverbruik af te stemmen op de productie van een individuele windmolen.

Eind vorig jaar is de Linear-test afgerond, waarbij een eerste groep van testpersonen kon gebruikmaken van automatische vraagsturing met slimme toestellen, terwijl een andere testgroep werd gevraagd het gebruik van zijn elektrische toestellen te bepalen in functie van het elektriciteitstarief dat varieerde in de loop van de dag. Dat gaat onder andere over het gebruik van slimme meters en het hanteren van uurtarieven. Dat kan essentieel zijn om batterijen van Tesla effectief ingang te doen vinden op de markt. Als het mogelijk wordt om elektriciteit thuis op te slaan op het moment dat die het goedkoopst is en te verbruiken op het moment dat die het duurst is, wordt het rendabel om de batterij thuis te installeren. Dan moet eerst die slimme meter worden geïnstalleerd en moet het tariefsysteem wijzigen, en moet eigenlijk ons marktsysteem wijzigen. Ook de rol van de Vlaamse bedrijven en de netbeheerders moet daarin worden gedefinieerd. Er zijn wel wat uitdagingen voor de netbeheerders. Als er massaal zou worden overgeschakeld op batterijsystemen, wordt de voorspelbaarheid van het verbruik veel kleiner. Mensen gaan dan verbruiken op andere momenten dan ze vandaag doen. Daar moeten netbeheerders die het evenwicht van het net in de gaten moeten houden, rekening mee houden.

Minister, de technologie is volop in ontwikkeling. Tesla is een belangrijke speler, maar er zijn veel andere spelers. Hebt u zicht op de ontwikkeling en de rol van de Vlaamse bedrijven? Op welke manier kan Vlaanderen die rol versnellen en ondersteunen? Het is belangrijk om ook een economische meerwaarde te realiseren inzake batterijopslagtechnieken.

Minister, is het aangewezen om in te zetten op een van de aangehaalde technieken – opslag met batterij, slimme meters, vraagsturing enzovoort – om het verschil in het productie- en consumptiepatroon weg te werken en beide beter op elkaar af te stemmen? Of worden de verschillende opties beter allemaal naast elkaar uitgewerkt? Welke initiatieven zult u op dat vlak nemen?

Wat zijn uw bevindingen op basis van het rapport van de Linear-test? Inzake de rolverdeling op de markt is de vraag wie verantwoordelijk zal zijn voor de plaatsing en het gebruik van de batterijen. Komt dat toe aan de netbeheerders, aan de consumenten, de producenten, de leveranciers of is een combinatie van die verschillende rollen mogelijk?

Minister, hoe kan de opslag op wijkniveau worden geregeld? Is daar een aangepaste regelgeving voor nodig? Is opslag van overtollige elektriciteit in de vorm van waterstof een te overwegen optie om op grotere schaal uit te werken en zo minder afhankelijk te worden van fossiele brandstoffen?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Een zeer boeiende vraag om uitleg van de heer Bothuyne. Minister, er is een voorstel van resolutie ingediend in het Vlaams Parlement om u aan te sporen werk te maken van de energievisie en het Energiepact. Dergelijke allesomvattende vragen horen daar ook wel in thuis. Het gaat tenslotte om het hertekenen van ons energielandschap en de energiemarkt. Het is belangrijk dat u op de hoogte bent van een aantal belangrijke, noodzakelijke veranderingen die zullen gebeuren. Het lanceren van het nieuwe batterijsysteem van Tesla is goed nieuws. U hebt er een leuk stukje over geschreven. De heer Bothuyne is ook helemaal mee.

Wanneer we kijken naar energie-uitdagingen waar we in de komende jaren voor staan, wordt de energieopslag een beetje beschouwd als de silver bullet. Als we toch maar die elektriciteit zouden kunnen opslaan, dan zou dat een pak meer stabiliteit op het net kunnen brengen, dan zouden ook de kosten van productie en verbruik aanzienlijk kunnen dalen.

Minister, het is wel nuttig dat u anticipeert en samen met de netbeheerders klaarstaat voor het geval dat zulke technologieën zouden doorbreken. Momenteel is het onmogelijk om in een huis een batterij te plaatsen achter de meter. Het technisch reglement schijnt dat niet toe te staan. Het is wel interessant om na te gaan of we een aantal euvels niet kunnen wegwerken of versoepelen, of toch procedures kunnen bepalen zodat mensen die willen instappen op innoverende ideeën dat ook kunnen. Uiteraard met alle respect voor veiligheid en dergelijke meer.

Minister, er is al vaak gesproken over nieuwe tarifieringssystemen. Ik neem aan dat we die discussie nog even uitstellen, maar ook dat u ervan overtuigd bent dat capaciteitstarieven kunnen bijdragen tot de integratie van moderne energiesystemen zoals elektriciteitsopslag.

Over batterijen heb ik al een schriftelijke vraag gesteld aan minister Muylers. Het inschakelen van autobatterijen in het energiesysteem is een model dat vaak wordt gehanteerd door mensen die bezig zijn met moderne energiesystemen. Daar zijn nog een heleboel bezwaren, bedenkingen en vraagtekens bij. We kennen de slijtageperiode van autobatterijen nog niet, we weten nog niet in welke mate ze bestand zijn tegen veel op- en afladen. Dat moeten we nog afwachten. De vorige jaren zijn er onderzoeken naar elektrische mobiliteit en de inschakelbaarheid van autobatterijen in het energiesysteem gevoerd. Momenteel lijkt dat wat stil te vallen.

Minister, hebt u een zicht op wat de Vlaamse Regering in de toekomst zal doen om het onderzoek naar de inschakeling van batterijtechnologie en opslagtechnologie in onze economie en energiesysteem te ondersteunen? Het is goed dat er mensen als Elon Musk bestaan die daar een hoop geld tegenaan kunnen gooien en innovatie kunnen lanceren, maar als de overheid achterblijft, zeker in Vlaanderen, dan vrees ik dat zulke projecten een stille dood zullen sterven en zal Vlaanderen achterop blijven hinken. Met u als minister van Energie hebben we een uitgelezen gelegenheid om de energie-innovatieagenda wat forser door te duwen.

Ik wilde u graag polsen rond uw visie over de inschakelbaarheid in ons energiesysteem van batterijsystemen zoals die gelanceerd zijn door Tesla.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Voorzitter, minister, er is veel gezegd over de batterijen en de inschakelbaarheid ervan. Ik neem aan dat het debat de komende maanden en jaren zal voortduren. Dat is heel goed. De laatste weken zijn er ontwikkelingen aan de oppervlakte gekomen die al langer aan het sluimeren waren natuurlijk, die heel erg mooi verpakt zijn. Op zich is dat belangrijk. Wat mij betreft, moeten we deze technologie omarmen en alle kansen geven.

We moeten de zaken ook integratief benaderen. Uit de Linear-studie, waar de heer Bothuyne naar verwijst, heb ik vooral onthouden dat mensen zelf misschien de intentie hebben om hun gedrag aan te passen aan prijzen en aan andere incentives, maar als het op schaapscheren aankomt, is er altijd wel een reden om dat niet te doen. De kinderen moeten naar het voetbal worden gebracht of ze willen eens uitslapen of wat dan ook. Ik heb daar alle begrip voor; ik ben daar zelf een voorbeeld van. Daarom is het van belang dat de technologie dat voor een deel voor ons doet. De toestellen zullen slimmer gemaakt moeten worden.

De integratie met slimme meters, slimme netten, slimme batterijen, het hele plaatje, moet kunnen werken. We hebben er niets aan dat één aspect goed werkt als de rest achterblijft. Dan blijft het een doodgeboren kind.

Ik sluit me aan bij de vraag van de heer Schiltz. Hebt u zicht op wat Vlaanderen nu al doet? Ik neem aan van wel, want in maart was u op een studiedag in Brussel waar het onderzoek naar energie in Vlaanderen werd voorgesteld door EnergyVille en UGent. Daar is een overzicht gegeven.

Wat kan Vlaanderen doen om dit soort technologieën nog meer te ondersteunen en te omarmen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat niet ieder instituut op zichzelf bezig is, maar dat er een soort geïntegreerd kader komt waarin de onderzoeken op elkaar worden afgestemd. Als we dat doen, kan Vlaanderen een voorsprong nemen. Als we dat kunnen, moeten we dat zeker doen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Naast de klassieke opslag van elektriciteit door pompstations – in België toegepast onder andere in Coe – zijn inderdaad een aantal opslagtechnieken voor elektriciteit in volle ontwikkeling. Ook de systemen voor de opslag zijn in volle ontwikkeling.

Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten zijn erg actief in deze sector. Ik vermeld onderzoeksprojecten als Linear, een demonstratieproject naar slimme netwerktechnieken en vraagzijdebeheer, en het MetaPV project, een demonstratieproject naar de integratie van grote hoeveelheden zonne-energie in het netwerk, die beide op Europees vlak toonaangevend zijn op vlak van kennisverwerving en kennisimplementatie. Het expertisecentrum voor energie EnergyVille heeft een belangrijk onderzoeksdomain naar elektriciteitsopslag. Ook vanuit het Milieu- en energietechnologie Innovatie Platform (MIP), dat wordt beheerd door i-Cleantech Vlaanderen, werden en worden belangrijke innovatieprojecten rond batterijopslag, waterstof, brandstofcellen en power-to-gas gesteund.

In mijn beleidsnota Energie heb ik gesteld dat investeringen in onder meer energieopslag essentieel zijn. De opslag van elektriciteit is niet alleen nodig om de bevoorradingszekerheid en de stabiliteit van het netwerk te verzekeren in het energiesysteem dat is gebaseerd op een groeiend aanbod hernieuwbare energie, maar ook om gezinnen en bedrijven toe te laten elektriciteit te gebruiken wanneer het aanbod groot is en de prijs laag. Het beter afstemmen van vraag en aanbod kan belangrijke kosten uitsparen en komt dus de hele samenleving ten goede. Vanuit die optiek ben ik voorstander van een blijvende en versterkte aandacht voor elektriciteitsopslag, zowel op het vlak van onderzoek en ontwikkeling van de opslagmodi zelf als op het vlak van integratie in het energiesysteem. Het thema flexibiliteit zal aan bod komen in de voorbereiding van de Vlaamse energievisie, die wordt voorzien in het regeerakkoord.

Vraagzijdebeheer of 'demand side management' en elektriciteitsopslag, in de strikte zin van het woord, zijn beide nodig en sluiten elkaar geenszins uit. Beide technieken bestaan naast elkaar en hebben een veelbelovende toekomst. Op het vlak van vraagzijdebeheer worden al concrete maatregelen geïmplementeerd. Het is hier vooral zaak om het toepassingsgebied uit te breiden naar kleinere ondernemingen, gezinnen met warmtepompen en elektrische voertuigen. Dit vergt wijzigingen aan de regelgeving, maar ook aan de beheersystemen en contracten van netbeheerders, leveranciers, aanbieders van laadpalen voor elektrische voertuigen et cetera.

De VREG werkt op dit moment aan een advies over de organisatie van flexibiliteit op het elektriciteitsnetwerk. Voor batterijtechnologieën, waterstof, power-to-gas zijn er op dit moment nog belangrijke evoluties in de technologie zelf. We zitten op een kantelpunt. Verschillende producten ontgroeien de innovatiefase en

worden stilaan op grote schaal geïmplementeerd. Het is hier vooral zaak om Vlaamse bedrijven vanuit het innovatiebeleid te ondersteunen om op opportuniteiten in te spelen en om bedrijven de mogelijkheid te geven hun technologie toe te passen.

In een opiniestuk in De Morgen dit weekend heb ik er al op gewezen dat de wereld elektrisch wordt. Europa misschien nog het snelst van al. Ik denk dat men van nucleair en fossiel meer en meer zal overstappen op elektriciteit.

In het Linear-onderzoek werden verschillende businesscases onderzocht, onder te verdelen in twee categorieën: verschuivingen van het verbruik in functie van de energiekost enerzijds, en verschuivingen in functie van de levering van diensten aan de netbeheerder anderzijds. Daarbij werden ook twee interactiemodellen voor de gebruikers getest: enerzijds op basis van vrijwillige deelname op basis van verbruiksgegevens die werd aangeleverd via een energimonitoringsysteem, anderzijds op basis van geautomatiseerde vraagsturing.

Er waren positieve resultaten op het vlak van de gedragswijziging in functie van de energiekost, en meer in het bijzonder bij de geautomatiseerde vraagsturing. Manuele respons op een variabel prijsschema in functie van het ogenblik van verbruik is vrij beperkt. Dat is eigenlijk ook wel logisch, want dan vraag je aan de consument om bij wijze van spreken constant de monitoring te doen. Op het moment dat we in de commissie zitten, willen we niet altijd bezig zijn met het monitoren van onze vraagsturing op het thuisfront, omdat dat op dit moment hier niet onze kerntaak is. Ik vind dat zulke systemen alleen kunnen werken als je het KISS-principe (keep it simple, stupid) toepast, want anders zal de consument het nooit echt gebruiken.

Niettemin lijken de resultaten het meest belovend voor geautomatiseerde systemen die niet onderhevig zijn aan gebruikersmoeheid. Dat is heel belangrijk. Je moet mensen motiveren om die vraagsturing op elk moment te doen. Je moet dus een heel eenvoudig, gebruiksvriendelijk systeem hebben.

Bij de nadere uitwerking van het beleidskader inzake flexibiliteit moeten ook de rollen en verantwoordelijkheden van actoren inzake opslag worden afgebakend. Het is duidelijk dat de opslag zich in een grijze zone bevindt, waarbij het in principe gaat over marktactiviteiten, maar waarbij goede redenen kunnen rechtvaardigen dat ook distributienetbeheerders zelf investeren in opslag.

Zo kunnen investeringen in opslag en opslagdiensten technisch aangewezen zijn – bijvoorbeeld om netwerkbependingen tijdelijk op te heffen –, kostenefficiënt zijn – bijvoorbeeld als alternatief voor een investering in netcapaciteit –, en noodzakelijk zijn indien die niet of onvoldoende worden aangeboden op de markt. In ieder geval zullen de rollen regelmatig in functie van nieuwe ontwikkelingen moeten worden aangepast en moet er zo veel mogelijk worden vermeden dat deze activiteiten van netbeheerders de markt voor opslagdiensten zouden verstoren. Het net zal namelijk op een totaal andere manier worden beheerd wanneer er opslag is dan voordien. We moeten ervoor zorgen dat opslag al zijn ontwikkelingskansen kan hebben.

De technische voorschriften van de netbeheerders voor decentrale productie-installaties laten vandaag al toe om decentrale productie op het distributienet aan te sluiten ongeacht de energiebron. Het is dus niet verboden, maar toegelaten. Individuele gezinnen en bedrijven kunnen in hun installaties vandaag al batterijen plaatsen die de energie opslaat die overdag door zonnepanelen te veel wordt geproduceerd en het overschot tijdens de avondpiek injecteert op het distributienet voor zover de installatie voldoet aan deze voorschriften.

Om op wijkniveau de opgeslagen energie te injecteren vanuit een batterij, moet de producent de installatie aansluiten op het distributienet en de bestaande

marktprocessen respecteren zoals elke andere producent van wind- of zonne-energie. Voor het opvangen van spanningsschommelingen kan men soms met een goedgeplaatste wijkbatterij aan het uiteinde van het net betere resultaten bereiken dan met individuele batterijen. Het regelgevend kader laat echter op vandaag niet toe dat de distributienetbeheerder wijkopslag plaatst of beheert, aangezien dit kan worden geïnterpreteerd als productie en het dan buiten de taak van de distributienetbeheerder valt.

De distributienetbeheerder zou idealiter opslagtechnologie moeten kunnen plaatsen en beheren als middel om zijn taken als netbeheerder te kunnen vervullen, zonder dat hij daarbij terechtkomt in het circuit van commerciële activiteiten, zoals de loutere levering of productie van elektriciteit, of zonder dat het een barrière opwerpt voor de ontwikkeling van dergelijke commerciële activiteiten.

De productie van waterstof op momenten dat er overschotten aan elektriciteit zijn om op andere momenten zuiver of in combinatie met aardgas, power-to-gas, te gebruiken, is een mogelijke manier om elektrische energie op te slaan. Ook die technologie is in volle ontwikkeling. Daarmee bedoel ik dat we aan de vooravond van een doorbraak staan en dat het geen langetermijndroombeeld is.

Ook daar is het zaak om de Vlaamse spelers alle kansen te geven in innovatie, omdat het een markt is die ontzettend veel ruimte zal hebben.

Bovendien heeft het ook een impact op de factuurprijs. Als je de pieken en dalen die er nu zijn, kunt afvlakken, kom je natuurlijk ook in een andere wereld op het vlak van productie, gebruik en prijs.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het was een uitgebreid antwoord, maar dat is logisch. Als je het thema aansnijdt, heeft dat verstrekkende gevolgen en kan het heel ver gaan. Het is zeker niet uitgeput. U hebt ook gelijk: de technologische evolutie is van die aard dat we op heel wat punten net op de rand van de doorbraak lijken te staan.

Tesla heeft het brede publiek aangesproken met hun batterijsysteem. Er zijn verder nog systemen die volop in ontwikkeling zijn. Wat ik belangrijk vind in wat u zegt, is dat we de Vlaamse spelers die op dat vlak actief zijn – en dat zijn er wel wat – volop moeten ondersteunen om daarmee hun positie in deze nieuwe markt in te nemen.

Ik denk dat het heel belangrijk is dat u daarover met uw collega van Renovatie, minister Muyters, het gesprek aangaat en samen probeert gecoördineerd die energie-innovatie volop te ondersteunen.

Minister, hebt u daarover samen met minister Muyters al een plan uitgewerkt? Zijn er plannen om zoiets te doen? Het lijkt mij heel belangrijk voor onze Vlaamse economie en industrie.

Ook heel belangrijk was wat u zei over het advies dat de VREG voorbereidt. Misschien is het goed om daarvan de timing te kennen. Het is natuurlijk wel belangrijk om het debat te voeren in dit parlement. Zoals u zelf aangaf, moet er heel wat regelgeving worden aangepast. Dat kan gaan over decreten, technisch reglementen of andere elementen. Ik denk dat we dat debat het best hier voeren.

Wat me niet helemaal duidelijk is, is in welke taak u voor de netbeheerders in dezen voorziet. U zei dat ze de markt niet mogen verstoren. Daar ben ik het uiteraard mee eens: de markt moet volop de kans krijgen om zich te ontwikkelen. Er zijn echter ook redenen om aan te nemen dat netbeheerders ook

zelf een actieve rol kunnen gaan spelen inzake de opslag van elektriciteit, en op die manier ook deels voor de distributie van elektriciteit. Graag had ik daar nog een reflectie over van u.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, u hebt heel veel dingen geantwoord. Het is duidelijk dat u het dossier beheerst. Ik denk dat we ook wel kunnen concluderen uit de vragen en de antwoorden dat de intrede van opslag-technologie in het net het netbeheer, het energiesysteem volledig op zijn kop zet. Een aantal jonge energie-ingenieurs hebben daarnaar verwezen in een opiniestuk. Als men een systeem op zijn kop zet, dan kan dat tot zeer goede resultaten leiden. We kunnen ons daarover verheugen. Dat moet echter wel goed worden voorbereid. Ik denk dat daarom een aantal partijen erop hebben aangestuurd te werken aan een energievisie en een energiepact met alle actoren, dus ook met de netbeheerders, om eens grondig de rol van eenieder door te spreken, en de mogelijkheden om deze transitie – want dat is het tenslotte – in goede banen te leiden. Ik zou dus toch niet al te onvoorzichtig of ondoordacht nu snel-snel een en ander in nieuwe regeltjes gieten. Het lijkt me nuttig dat we deze volledig geïntegreerde aanpak weliswaar snel doorvoeren, maar die wel volledig geïntegreerd houden. In dat opzicht kijk ik dus uit naar de werkzaamheden die daarover zullen volgen, en die we ook hier in het Vlaams Parlement zullen blijven volgen.

U pleit ervoor om de vraagsturing van toestellen vooral 'KISS' te houden. Dat is een beetje contradictorisch: slimme meters, slimme toestellen die dom moeten worden gebruikt. Ik begrijp echter natuurlijk wat u wilt zeggen. Ik meen dat de energy service companies (ESCO's) daarin een grote rol kunnen spelen. We merken toch ook dat energieleveranciers nog weinig geld verdienen met het leveren van elektriciteit op zich, maar zich steeds meer op diensten beginnen te richten. In die zin wordt een product een nieuwe dienst. Ik denk dat er daar nog ruimte is. Er zijn nog een aantal juridische problemen waarnaar al een aantal keren is verwezen en die moeten en zouden worden opgelost om de intrede van volwaardige ESCO's in het energielandschap toe te laten. Dat moeten we ook verder bekijken.

De vraagsturing is een zaak die onze federale collega's zeer ter harte gaat, denk ik. Federaal wordt over strategische reserves en dergelijke meer gedebatteerd. Ik denk dat er met de netbeheerders wel eens kan worden bekeken hoe we meer partijen in het energiesysteem verantwoordelijk kunnen maken voor het evenwicht. Als we dat doen, dan zal de drive, de push om sneller naar stabiele energiesystemen, zoals opslag, te gaan, groter worden. De financiële stimulans is dan ook een belangrijk element, zodat de Vlaamse Regering niet alles hoeft te subsidiëren.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Er is al heel veel gezegd waarmee ik het voor een groot deel eens ben. Het zou wel eens kunnen dat dit een 'game changer' wordt. Het is belangrijk om daar bij uitstek rekening mee te houden. Minister, ik had een overzicht gevraagd van het onderzoek dat er op dat vlak in Vlaanderen gebeurt. Ik neem aan dat u dat niet hier en nu uit uw hoed kunt toveren, maar ik had dat toch wel graag gekregen. Ook vraag ik dat men dat gecoördineerd zou aanpakken. Ik mag hopen dat dit al deels gebeurt, maar ik heb daar op dit moment helemaal geen zicht op. Ik weet dat er heel veel gebeurt op het vlak van energieonderzoek, met energieopslag, slimme meters enzovoort. Ik heb er echter geen idee van of dat op een gecoördineerde manier gebeurt. Ik weet wel dat EnergyVille in Limburg op een heel goede manier te werk gaat. Aan de UGent zal dat allicht niet anders zijn. Dat overzicht had ik echter toch graag gekregen.

Ik heb nog een bedenking hierbij. Het zou wel eens kunnen dat opslagsystemen er op korte termijn voor zullen zorgen dat mensen off-grid gaan, dat ze zelf zullen

zorgen voor de energieopslag en alles wat daarbij hoort. Nu is dat wat moeilijk, omdat in de winter de capaciteit van zonnepanelen allicht veel te laag is om voldoende energie opgeslagen te krijgen, maar in de nabije toekomst zal dat allicht wel kunnen. Natuurlijk ga je dan het fenomeen krijgen dat de netvergoeding, de netkosten zullen moeten worden betaald door nog minder mensen, wat zal leiden tot hogere rekeningen voor mensen die minder van die technologie kunnen profiteren. Ik wil toch ook oproepen dat men daar aandacht voor krijgt, ook in de tariefzetting. Ik weet wel dat de VREG daarvoor verantwoordelijk is, maar allicht hebt u toch ook wel een rol ter zake. Men moet er maximaal rekening mee houden dat diegenen die minder van technologie willen weten of daar om financiële redenen geen beroep op kunnen doen, niet het kind van de rekening zouden worden.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Ik verwacht het advies van de VREG in juni. In verband met de distributienetbeheerders heb ik in mijn antwoord gezegd dat er nu inderdaad een debat is. Als zij bepaalde zaken qua opslag op wijkniveau plaatsen, kunnen ze worden geïnterpreteerd als producenten. Dat is niet echt productie, maar men slaat wel productie op. Ik ben het helemaal met jullie eens dat we door de marktevolutie taken zullen moeten herdefiniëren. We zullen daar echter ook flexibel in moeten zijn. Wat voor mij van belang is, is dat de bestaande taken geen nieuwe evoluties mogen blokkeren. Dan zijn we immers natuurlijk helemaal fout bezig.

Dan was er de vraag of er een gecoördineerde aanpak is. Ik moet zeggen dat er heel nauw wordt overlegd tussen minister Muyters, die de budgetten van Innovatie heeft, en mezelf. Dat loopt dus eigenlijk wel zeer goed. Bovendien is de innovatie ook wel gecentraliseerd. Voor geothermie is er de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). We hebben EnergyVille, dat met de opslag bezig is. Het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (IMEC) is heel veel bezig met zonne-energie. Eigenlijk zijn die taken wel goed verdeeld, en dat maakt het toch wel gemakkelijk.

Op een bepaald moment zal het inderdaad mogelijk zijn om off-grid te gaan, maar weet wel dat de batterij die Tesla nu heeft voorgesteld, een opslagcapaciteit van één dag heeft. Daadwerkelijk off-grid gaat nu dus nog niet, maar de prijszetting en de technologie zullen zeer sterk evolueren.

Mijnheer Schiltz, ik ben het helemaal eens met wat u zegt over ESCO. Net na de paasvakantie heeft de ministerraad aan ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) de opdracht gegeven te voorzien in een ESCO-fonds voor privébedrijven. Daarvoor is ook in de budgetten voorzien, als rollend fonds om de garantie voor first loss te doen. Het Vlaams EnergieBedrijf (VEB) zal ook echt de rol op zich nemen van een ESCO voor de openbare besturen. Ook op dat vlak heeft de Vlaamse Regering de voorbije weken dus eigenlijk twee belangrijke maatregelen genomen. Die zullen nu moeten worden uitgerold, maar ze zullen er wel voor zorgen dat we op dat vlak toch ook wellicht vooruitgang boeken. Dat sluit aan bij de vraag die mevrouw Taeldeman heeft gesteld, over het op een bepaald moment terugbetalen van een investering via de verminderde energiefactuur. Dat is net wat een ESCO-fonds ook doet. Dat kan de drempel van de voorfinanciering wegnemen. Vandaag is dat eigenlijk toch nog steeds een heel hoge drempel, zeker voor gezinnen in energiearmoede, maar ook voor bedrijven. Als de terugverdientijd vier à vijf jaar is, dan is het echt niet altijd evident om dat met eigen middelen te doen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dit belangrijke debat wordt vervolgd met op korte termijn het VREG-advies in juni. Op federaal vlak zijn ook

uw collega-minister en administratie actief. Zij hebben onder andere een studie over opslagtechnieken besteld bij EnergyVille. De vraag is om die coördinatie niet alleen binnen de Vlaamse Regering maar ook met uw federale collega op te nemen. Dat moet bij uitstek gebeuren in het kader van het tot stand brengen van een energiepact.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over recente aanpassingen aan de energielening – 1970 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Mevrouw Katrien Partyka (CD&V): De afgelopen maanden waren er veel positieve berichten over het succes van de energielening. Daar zijn we heel blij mee. Afgelopen vrijdag heeft de Vlaamse Regering bijkomende middelen ter beschikking gesteld voor de energielening en heeft ze een uitbreiding voorgesteld van de scope van de energielening met zonnepanelen en huishoudtoestellen. Onze fractie is zeer tevreden met deze uitbreiding. Op die manier kan men met een eenvoudige ingreep veel energie besparen in kwetsbare gezinnen.

De mate van succes van een maatregel hangt af van een optimale afstemming op andere bestaande systemen en premies. De gebiedsomschrijvingen van lokale entiteiten vallen bijvoorbeeld niet altijd samen met de gebiedsomschrijvingen van energiesnoeibedrijven, terwijl dit op verschillende manieren efficiëntiewinst zou kunnen opleveren.

De distributienetbeheerders (DNB's) voorzien ook in kortingen voor efficiënte huishoudtoestellen. Een samenwerking zou nog meer efficiëntiewinsten mogelijk maken door het uitwisselen van gegevens of door de wederzijdse bekendmaking van mogelijkheden van respectievelijk lening, scan en premies voor rationeel energiegebruik.

Minister, is er over de uitbreiding overleg gepleegd met de lokale entiteiten? Op welke manier zal de beslissing van de Vlaamse Regering impact hebben op de vergoeding of dossierkost die zij tot dusver ontvingen, bijvoorbeeld bij een lening voor een huishoudtoestel?

Wanneer zullen de nieuwe voorwaarden in werking treden? Is de werking van de lokale entiteiten ondertussen gebiedsdekkend in Vlaanderen?

Is een betere afstemming mogelijk van de energielening bijvoorbeeld op het vlak van werkingsgebieden, met bijvoorbeeld energiescans? Is er een synergie mogelijk tussen de lokale entiteiten en de DNB's? In het regeerakkoord staat dat dit een actieverplichting zou worden van de DNB's.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Het thema van de energieleningen is hier al vaker aan bod geweest en dat zal in de toekomst wellicht niet anders zijn.

Minister, u communiceert vaak over de energielening. Ik hoop dat u dat vooral doet om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk huizen energiezuiniger worden en minder uit profileringsdrang. Ik geef u het voordeel van de twijfel.

U kondigde vorige week nog aan dat u het budget daarvoor zou verdubbelen van 15 naar 30 miljoen euro. Als ik de begrotingsaanpassing bekijk, dan merk ik dat daar slechts 1 of 2 miljoen staat ingeschreven voor die verhoging. Misschien is het iets anders, maar dan zou ik dat graag van u vernemen.

Wat is de stand van zaken over de gebiedsdekkende werking?

U hebt de maatregelen waarop mensen een beroep kunnen doen om die energielening aan te vragen uitgebreid. Zou het niet zinvol zijn om het plafondbedrag te verhogen? Voor mensen die hun dak, ramen en muren willen isoleren en zonnepanelen willen installeren, is dat bedrag onvoldoende.

Ik denk dat veel mensen met beperkte middelen toch nog terugdeinzen om bijkomend te lenen hoewel het aan heel interessante voorwaarden kan. Zou het niet interessant zijn om een contract af te sluiten met mensen waarbij zij terugbetalen wat ze uitsparen aan energiekost? Dat zou contractueel vastgelegd kunnen worden in de plaats van harde centen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Het initiatief om de energielening op te trekken en open te stellen voor investeringen in zonnepanelen sluit aan bij de wens van deze regering om meer aan investeringssteun te doen en minder aan exploitatiesteun. Op die manier stimuleren we mensen om een installatie aan te kopen en minder om hun gebruik te financieren. Dat is een goede zaak en het is veel duurzamer.

We merken ook op lokaal vlak dat daar nood aan was. De energielening zoals die nu ter beschikking was gesteld, had een te beperkte impact. In die zin is de vraag van de heer Danen wel interessant of het bedrag dat iemand kan krijgen voor zijn investeringen niet kan worden opgetrokken. Wie een verbouwing wil doen en onder de voorwaarden valt, kan het best alle investeringen doen in één keer. De energiesnoeiërs en de energie-audits bezorgen mensen een lijstje met wat er moet gebeuren. Zodra het initiatief gelanceerd is of de wil daar is, moet het vooruit gaan. Men kan niet verwachten dat mensen jaren aan een stuk bezig zijn met het reduceren van hun energieverbruik. In die zin sluit ik me enigszins aan bij de vraag van de heer Danen. In welke mate is er meer opening naar het optrekken van het bedrag voor de individuele aanvragers?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Mijnheer Danen, ik zal niet zoals David Cameron in de verkiezingscampagne zeggen: "Dat is een belangrijke stap voor mijn carrière, oeps, voor het land." Ik doe het omdat ik overtuigd ben dat dit een instrument is dat mensen over de drempel kan helpen om investeringen te doen als ze niet kunnen of willen voorfinancieren. Ik begrijp dat een energie-investering niet altijd de topprioriteit is van een gezin om daarvoor te putten uit het eigen spaargeld.

De uitgebreide lijst van investeringen die vanaf 1 juli in aanmerking zullen komen voor de energielening, is een gezamenlijk voorstel van de lokale entiteiten. We hadden hun gevraagd om een dergelijk voorstel te bezorgen, omdat zij het beste weten waar er de grootste nood aan is. De categorieën van dossiers en de daaraan gekoppelde vergoedingen die tot nu werden gehanteerd, blijven behouden. Ze zullen worden uitgebreid met een nieuwe categorie voor de 0 procentdoelgroep, met name leningen enkel bestemd voor de aankoop en plaatsing van energiezuinige huishoudtoestellen. Een diepvriezer met een label A+++ verbruikt 60 procent minder dan een met label A, maar in de aankoopprijs betaal je wel 200 of 300 euro meer. Dat maakt een groot verschil voor kwetsbare groepen. Armoedeorganisaties zijn er bijzonder blij om dat het op die manier kan.

Aangezien dit soort leningen echter gekoppeld wordt aan een energiescan, zal die maatregel vaak genomen worden in combinatie met andere investeringen. Dat is een goede zaak. We hebben dat bewust gedaan voor de huishoudelijke toestellen. In Nederland is er het project Energiesprong, waarbij niet alleen het huis wordt geïsoleerd maar ook oude huishoudelijke toestellen worden vervangen. Een oude diepvriezer kan makkelijk een energiekost geven van 150 tot 200 euro per jaar ten opzichte van een ander toestel.

Er is nog een andere belangrijke wijziging. Iedereen kan nu bij de lokale entiteit terecht voor een lening voor zonnepanelen. Vroeger was dit al bij vele lokale entiteiten zo, maar nog niet bij allemaal. Momenteel staat de teller op 1309 goedgekeurde leningen.

Ik hoor de vraag waarom het plafond van 10.000 euro niet wordt opgetrokken. We hebben daar momenteel geen nood aan. Ik sta altijd open om te kijken of het systeem van energieleningen moet worden bijgesteld. Vroeger was het gemiddeld bedrag 3000 of 4000 euro. Nu is dat 7000 euro. Eigenlijk hebben we geen vragen voor meer dan 10.000 euro. Als op een moment blijkt dat die vragen wel komen, dan moeten we dat met een open vizier bekijken. Wat we nu wel mogelijk maken, kon vroeger ook niet, namelijk dat als de eerste lening is afbetaald, je een tweede kan krijgen. Op die manier zorgen we ervoor dat een investering niet stilvalt.

We hebben het bedrag opgetrokken met 12,5 miljoen euro. We waren al van 15 miljoen naar bijkomend 2,5 miljoen gegaan. Dat zit in deze begrotingsdocumenten. De 12,5 miljoen die er nu bijkomt, is een beslissing van de Vlaamse Regering. Dit moet nog in een wettekst worden gegoten waarmee we dan naar het parlement komen. Op die manier breiden we uit van 15 miljoen, met 2,5 miljoen erbij en nu nog eens 12,5 miljoen erbij. Dat is een verdubbeling. Als we dat niet deden, dreigden we tegen september ons plafond opgebruikt te hebben.

Rekening houdend met de administratieve procedures die moeten worden doorlopen, is ervoor geopteerd de uitgebreide lijst toepasselijk te maken met ingang van 1 juli 2015. Als er in de lokale entiteit een uitbreiding komt, moet dat in alle gemeenteraden en OCMW-raden passeren. We hebben die periode nodig om het in alle gemeenten te implementeren. Momenteel zijn er nog 6 blinde vlekken: 5 faciliteitengemeenten en Geetbets. We raken momenteel het moeilijkste door de faciliteitengemeenten, maar we geven nog niet op. We zijn van 28 naar 6 blinde vlekken gegaan. Ik hoop dat we binnen een paar maanden die 6 ook kunnen wegwerken. Steeds meer gemeenten zien in dat het een service is die ze aan de burgers geven. Het is geen goed beleid van een lokale overste, van welke politieke kleur ook, om de gemeente uit het systeem te houden.

Het is zeker mijn intentie om de instrumenten die momenteel operationeel zijn, zo goed en optimaal mogelijk op elkaar af te stemmen. Betere afstemming tussen de energielening en de energiescans zal dus zeker worden onderzocht. Ik zie in de toekomst nog meer synergieën tussen de DNB's en lokale entiteiten mogelijk. De coördinatie van de energieleningen kan ook door de DNB's worden opgenomen, die binnen hun werkingsgebied een beroep kunnen doen op de ervaring en expertise van de bestaande lokale entiteiten voor de praktische toekenning. De samenwerking tussen de lokale entiteiten en de plaatselijke OCMW's moet het zo efficiënt mogelijk maken.

We werken in stappen. De energielening is uitgebreid vanaf 1 januari in toepassingsgebied en budget. We moeten kijken op welke manier we het zo dicht mogelijk naar de burger krijgen.

Het is nu al mogelijk dat de 0 procentdoelgroep via een ESCO-systeem (energy service company) een investering terugbetaald krijgt. Als het dak wordt

geïsoleerd, dan kan dat terugbetaald worden via de factuur. Dat duurt natuurlijk wel langer, waardoor het minder wordt gebruikt maar het bestaat.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Mevrouw Katrien Partyka (CD&V): Minister, heb ik het goed begrepen dat er een aparte dossierkost komt voor energiezuinige toestellen?

Minister Annemie Turtelboom: Neen.

Mevrouw Katrien Partyka (CD&V): Iemand die een dossier indient voor een lening voor een energiezuinig toestel, betaalt dezelfde vergoeding als iemand die dakisolatie wil leggen?

Minister Annemie Turtelboom: We gaan met de lokale entiteiten na hoe we tot een lagere dossierkost kunnen komen wanneer het enkel gaat over energiezuinige huishoudtoestellen.

Mevrouw Katrien Partyka (CD&V): Bedankt, ik denk dat u daar een uitstekende zaak mee doet: flexibiliteit om het aan te passen en bereidheid om het ook in de toekomst aan te passen. Ik veronderstel dat we in het najaar ter gelegenheid van het actieplan Energiearmoede verder van gedachten kunnen wisselen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

De heer Johan Danen (Groen): Ik begrijp dat er bijkomende middelen zullen komen via een tweede begrotingsaanpassing.

Minister Annemie Turtelboom: Ik moet nagaan hoe het technisch moet gebeuren. De beslissing is genomen door de ministerraad. Ik kan u deze namiddag zeggen hoe het zal gaan. Het gebeurt via een aanpassing en een verschuiving in de budgetten. In hetzelfde pakket zit ook een verschuiving naar ARKimedea. Ik moet nagaan of het via een begrotingsaanpassing of via een apart ontwerp gebeurt, maar het komt er in elk geval.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.